

Az egyházi beszédet M. Viguie theologiae tanár tartotta, Róm. 8. 16. vers. alapján, a legnagyobb lelkesedéssel, szabad szellemben beszélve, hogy valójában Isten gyermekei vagyunk. Minthogy időm kevés volt, kedves embereimtől avval az ígérettel vettem búcsút, hogy visszamenetelenkor meglátogatom, a mikor bővebb alkalmam lesz velök megismerkedni. Az illetők szintén felkérték, hogy a legtestvériesebb üdvözlőket fejezzem ki az angol unitáriusoknak.

Párisból még az nap délután elindultam rendeltetésem helyére — Londonba, a hová reggel 10 óraker szerencsésen megérkeztem, a mi régi Dall barátunk társaságában, mivel a Folksstonei állomásnál találkoztam.

Hogy angol hitrokoninknál a legszívélyesebb fogadtatásban részesülök, abban nem kételkedtem, s a mit te is tudsz a számos meghívó levelekből, miket elindulásom előtt kaptam; de a mit a lefolyt gyűlések alatt tapasztaltam: az minden képzelmemet felülmulata, s rendkívülig megindított. A hosszú és gyors utazás nagyon megtörte testemet, de a lélek fentartotta a lelkesedést bennem. S én hiszem, hogy egyházunkat jól képviseltem. Hogy minő beszédeket tartottam, s hogy fogadták, olvashatjátok az angol lapokból.

szertető barátod

Kovács János.

ÜDVÖZLŐ IRATA

a magyar unitáriusok Egyh. képv. tanácsának a Brit és külföldi unitárius társulat közgyűléséhez.

Kedves atyámfiai az Urban!

Kiváló örömtünkre és gyönyörűségünkre szolgál, hogy önöket kedves atyámfiai jelen gyűlésöken követünk Kovács János afia által üdvözölhetjük.

Nem csak azért örvendünk az önök gyűlésén, hogy azon küldöttünk által megjelenhetünk s élő szóval fejezhetjük ki szives köszönetünket azon meleg rokonszenvért és részvétért, melylyel önök irántunk és ügyünk iránt viselteknek és a melyet oly sok szép tettekben tanusítottak; hanem azért is, mert méltányolni tudjuk az önök közgyűléseinek nagy jelentőségét.

Az unitarismus minden látható kötelek nélkül mondhatni az egész föld kerekéségén el levén szórva megállhatása, terjedése bámulandó ténynek tetszhetik; ámde kedves atyámfiai mi a nagy apostol öröme egyenlő indulattal vagyunk, egy szerelmünk van, egy értelemmel, egy akarral vagyunk és leszünk (Filep 2, 2.); mindnyájan ugyanazon egyet szóljuk, egybe vagyunk kötve egy akarat és egy értelem által (1 Kor. 1, 10); és a hitnek e közösségében egy test vagyunk a Krisztusban, egyenként pedig mindnyájan egymásnak tagjai vagyunk (Róm. 12, 5).

Azokat a közgyűléseket, melyeket önök és amerikai afiai, valamint mi magyar unitáriusok koronként tartunk a hitbeli egység és együvé tartozás lát-

ható nyilvánulásainak tekintjük, melyek az eszméknek, reménynek kölcsönös közlése által a szellemi kapcsolatot szorosabban fűzik s a melyből az egyes tagok új hitet, új reményt és bátorságot merítenek.

Mi reméljük és hisszük, hogy a hármaskötél — melynek egyes szálaikat az amerikai, angol és magyar unitáriusok fonják — nem hamar szakad el (Préd. 4, 2.)

Ezen érzelmek és eszmék tolmácsolása végett küldöttük önökhöz nevezet! követünket s midőn őt önök tapasztalt szíves jóindulatába ismételtén ajánljuk, buzgón kérjük a Mindenható Istent, a ki az Associatiót megsegítette, hogy alig félszázados fennállása óta az unitárius egység érdekében oly sok szép és hasznos szolgálatot tehettek, jelen gyűlésekre is terjessze ki áldásos segédelmét, hogy most is sikerrel munkálkodhassanak a szabad, felvilágosodott kereszténységnek, az unitarismusnak szilárdításán.

Ferencz József,
magyar unitarius püspök.

Kovácsi Antal,
titkár.

IRODALMI ÉRTESÍTŐ.

Könyvismertetés. Das Elend und die Noth der protestantischen Kirche. Sendschreiben stb. nebst Aufforderung Unitarische Gemeinden in der protestantischen Kirche zur Abhülfe der Noth zu bilden und zu gründen von Dr. H. I. Borden. Herford 1881.

E kis füzet szerzője előadván, hogy 1876-ban megjelent könyve, melynek az volt a célja, hogy a nagy zavarban levő theologiai tudomány előtt megmutassa az ösvényt, melyen haladva, a zavarból kimenekedjék, nem talált céljához méltó elismerésre és méltatásra; ennek okát abban találja, hogy a papok nem hallgatják meg az igazságot, ha világi ember mondja.

Élénken festi a zavart, melyet a protestans egyházban az orthodoxok elfogultságukkal, a liberalisok pedig tagadásaiikkal eléidéztek. Hogy az orthodoxok nem szeretik az igazságot, azon nem csodálkozik; de annál hevesebben kikel a liberalis theologusok ellen, hogy hiúságuknak és önhasznuknak, nem pedig uruknak, a Krisztusnak kívánnak szolgálni.

A liberalis theologusokat azzal vádolja, hogy rontanak; elismerik a történelmi Krisztust; de tagadják a benne és általa nyilatkozó isteni kijelentést, tagadják feltámadását, s ez által egyáltalában a feltámadást és az örök életet — a keresztény vallás sarkkövét. Ez által ellentétbe hozták a theologiai tudományt az evangéliummal, a hitcikkelyeket a keresztények hitével, hidegséget, hitelenséget, vallástalanságot idéztek elé; sem az orthodoxus, sem a liberalis papok nem értenek egyet, s különösen nem éreznek együtt hallgatóikkal, ezért a keresztény vallás elvesztette nemesítő, művelő hatását.

Hogy tehát eleje vétessék annak, hogy orthodoxus közösségek a liberalis papokat üldözzék, a liberalis papok pedig hi-

